

5. 33.
4
Sweriges Rikes
General Handels Com-
pagnies
CONTRACT,

Dirigerat til Asiam, Africam, Americam
och Magellanicam.,

Sampt theß

Conditioner och
Wilkåhr.

Uppå H. K. M. vår Allernådigste Konungs
och Herres nådigha behagh / och rihgiffne Privilegiens
Innehåld aff Trycket rihgången och
publiceret.

Stockholm / åhr 1625.

34
Om som detta wårt

Adpne Breeff hānder förelomma och
 thet lāsandes eller hōrandes worder / Gō-
 remis effeerstreffne härmedh kunmige och witterlighete /
 at wis Gudh Gudomelighe Majestee til loff och åbra-
 kādernes lānder och wår nåsta sampte of stelswe til gagn
 och godhe / of samsatt och föreenat hafwa / at vprätte
 och anställa här vchi thet Konungariske Sverige / een
 General Handels Compagnij at alla the Land / Stā-
 dher och Deter / hwarest man förmodher sigh kunna
 någon profite och nytte skaffa / serdeles Africam, Asiā.
 Americam, Magellanicam at reesa / och thet sārhaftas-
 des Handel och Wandel drifwa. Vchi hwilket Com-
 pagnij och Sällskap / wis of alla them som thetta wårt
 uppsat gott sinne / att lust hafwa / thetta wårt Contracts
 Breeff at vnderstå / sampte een Summa Pennin-
 gar ware sigh stor eller liten / insättia och föreckna / an-
 namma och antagha wele. Och aldenstund wis ike
 ewiste / at thetta wårt intent och uppsat skal mångom
 fremmand och sällsoms förelomma: I herföre hafwe wis
 för gott anseede thet förnämste motiver och orsaker /
 som of här til beweeke hafwe / tillenna gifwa / dogh for-
 eeligen och så mycket vchi hastigheet nu ssee kan / och det
 öffrigga spara til framdeles / så wis the godhe skäl och
 beffredh på hwilka wårt förhafwande funderat och
 grundat är / igenom een oppenbaar deduction och för-
 ligh wele bewissa och vchi liuset komma låta. Och är
 först och i begynnelsen wål at considerera och bestinna /
 thet Gudh thet aldraboghste effeer sin obegripeligha

wisshet och förson således förordnat och förseet haf-
 wet / at icke som til Kennistornes wälstånd och oppre-
 hälle nödiat behöfwe / finnes icke all på een ort / wihän
 hwar Landkap för sig är medh serdeles Gudz gåfwer
 wälstignat / så at thet som een stads seclar / det öfwer-
 sköder annorstädes. Orsak / hwarför det ena Landet les-
 te kan vmdära det andra / wihän Inbyggarne mo-
 stes lita til hwar annan. Therigenom äre the och
 beweste at wäga sig til sidd och sand / i förstone at be-
 kende orter / och nu sedan til ofunnighe och nyte Land-
 swilla the uppsöte och besatt hafwe / medh mästeligh
 stor fordeel och nytta / icke allenast för then stult / at
 eben eene hoos then andre hwadh honom eruit / söti och
 sunnit / och ther emoe thet / som til öfwerlops warit /
 them iorffighe tilförde och meddeelt hafwer: wihän de-
 sonnerlighen thesörer / at igenom sedan navigation,
 trafiq, och Handel / sampt thet af örfasade Kund-
 kap / Wänkap och Förband / är .. nation then an-
 dres Konstler / Sedher och politic kleswen deelsch-
 tadh.

Sedan lärer ok sielswe förfaraheten / at alla the
 Kennagertsen / Land och Stadhert som wihä Mache
 och Rikedom florere. hafwe igenom Seglation, Köp-
 manskap / allahanda slags Handwärdas stignande / och
 eenbännerlighen theigenom at Inbyggarne / note och
 tilförne ofunnighe Land uppsöte och besatt hafwe /
 äre mächtighe och rike wortne / hwilket är at bewissa /
 medh Spanien och the förbundne provincier i Ner-
 derland / som medh em thet til serdeles nallighe exem-
 pel.

271

Thet är nästan etrolighit / hwadh för stor Skatt /
 Ni ledommar och fordeel the Spaniske nu wihä Huns-
 drade och Treerisio ähr wihur Africa, Asia och Ameri-
 ca hafte och nute hafwe / så stor at fordeelen wihur
 America allenast ährlighen sig til Tiughu Millioner
 Riksdaler / eller Trehundrade gånger Hundrade Tus-
 send Daler Swenske strecker / måstedeels wihä bahr
 winst och förtjänst / så för Konungen sielf som för hans
 Underfattare / beständes wihä Guld / Sölfsilver och
 Dweßsölfsilver, Pärlor, Smaragder, Ambra, Coche-
 nillie, Anijl, Hudar, Socker, Ingefär, Tabac, alla-
 handa Spexerij / Gummi och dyrbare Trä / icke rä-
 nandes här wihä några Millioner Ducater, som för be-
 mälte Konunga öfwer annan omläknad på sine Ziena-
 re och thetas Besoldning anwender / på Landshöfding
 och Biskopadome, Präbender, Präbident- och Råd-
 herstapet / samt andre Embeter flere / hwar aff som-
 lige Fäm eller Tio / somlige Ditta eller Tio / och een
 part Hundrade Tusend Riksdaler ährlighen wärde äro.

Til hwadh stor Rikedom the förbundne Neder-
 land wihä Treerisio ähr komne äro / weet man noghsame
 bespinnerlighen Holland / hwarest the Brabender Glas-
 minger / medh een stor deel Walloner sig nederst-
 theraa snälla Köphandel / sampt Konsteriska Hand-
 wärde thet hen drucke och Landet medh allahanda Slä-
 ring och Boring således uppsöte / at man thet sammastä-
 des Husen au nästan dyrare leija måste / än man them
 tilförne plågade at köpa: Ther til medh äre Wap-
 turne i Landet ifrån ett til ett och före staphne och för-
 högdi / hwarigenom Inbyggarne oförmärat och lista

X iii

som

som sofwande äre tiste wordne. Och i det the hafwa
slutet alla Fabricken och Hampner / vthi the förhållade
och öfvermundne Land / så wäl som genom Seglacio-
nen är Ost Indien / Guinea och andra wideliggjande
orter / är stelswa Landet öfwer privat inkomster och
nytt / til en sådan mætte komme / at thet alt här til
hafwer kunna göra Konungen i Spanien moostånd /
och för hans stora Macht sig defendera och förswa-
ra.

Alla thesse förståde profite och förbeeler hafwer
dessa Konungariket Sverige in til thenna dagh / mist
och warit förbrukat / alle förby at thet Indoggiare haf-
we innet welat det som owanlighe är / wäghet / vthan
dållit sig inne om sine Boomar / och i så måtto them
fremmande och vthländske tilsälle gifwit at tagha sig
Maaten ifrån Munnen / the thet ¹ / turne här vthi
Landet för låte och gott Röd / infly / och thet hit
inlåde Gody på thet dyraste sålde hafwe / och thet
Svenske Männ listwål (Gudh ske Loff) icke alle-
nast så godh Låghenhet hafwe til Rödphandel / til
at bruka Sidsen / och oprättet allahanda Hand-
wård / som någhor annat Jold vthi Europa haf-
wa latit. Vthan såmmål öfvergådd andra thet vthi-
at man i Sverige / alle hwadh til Rödphandel /
Skopstake och Handwårdas Uprättet nödighe
är / Remblighen Viualie Perseler / Kopper /
Sider / Jern / Tråder / och andre Wapner
samt medh Arbetolåden / Idetare och Idetare ån nå-
ghon

36
ghon annan Nation. / kan komma tilwägga / och för-
denstuld medh större profite och fördeel på Asiam.
Africam, Americam och Magellanicam handla ån
Spanier och Nedherlenderne.

Öfwer Spanien hafwer Sverige serdeelen
eben fördeel / at the Spaniske aff alt thet Gody som
vthur förestreffne Land / antingen hit på Sverige
eller andra Orter vthi Europa söhras skal / mehr ån
Erehundradhe och Treutiso pro cento Belästnadh
göra moete / thet the Svenske allena medh Treutiso
vthräta kunne. Icke thet mindre är the Spaniske
wärlighe profite aff Fåmpetiso til Hundradhe och
wål mehr at winna. Sedhan hafwa the Spani-
ske stoort bråd på tienlighit Jold / effter the på Rees-
san och förskreffte Orter icke bruka andra ån Spa-
nier och Sclauernas såwilla mycke lösta / och för thet
at the ömselighen trakterade och illa håldne warda /
hastighe död. Thet emoot kan man i Sverige
vthan någhor betändande bruka allahanda Natio-
ner, och således ett stoort taal Jold dije söhra / hwat
aff profite och Winsten komma måste.

Vthi thesse mehrbemålte Fyra Werldennes de-
ter / äre många Land thet Handel och Wandel frij är /
och twäre om fast många thet ingen Handel vthur
Europa drifwen warder : Vthi America, äre mehr
ån Fåmhundrade Tusend mistler Land; dije ingen Spa-
nier annu kommen är / så wäl belågne / ymnogha / och
off

re prouue och nyste an vthi America / **Swer** Nedherland haffte r **Swerige** icke mindre
fordeel / bådhe för gott köp skud på proviant och vthi
redningen / så ock / at Nederländerna många Wapen
hår vthi Kisten köpa måste / **och** vthi Kisten at man alla
medh Östersidhan fallande War / a för båtten / och
the andre som bemålde Nederländerne vthi Tostland
håmpta / för så gott köp som the bekomma kan. **och**
de ibland annan fordeel / the icke the ringesta för
Swerige / at Nederland medh Spanien och många
Öst Indianer frigh för / på hmillen Krigs preparation
the åhrighen måste göra en stor bekostnadh medh icke
wenig at lida skadha off theas Fiender : **Ther emot**
the Swenske vthi bemålde Land / inen hafue för nå
gon Fiende at befara. **och** all thea är nogh
och flori / huru lön och medh **och** handelen och
Själader / på vthi Kisten **och** för
förreiffne Land / **begunne** och **och** the ringesta
vinna en ringa ting pro cento åhrighen / **och** **och**

Hwadh minas sâh fordeelen aff Handelen på be-
målte orter och the inlagde Penningar tillkommer / så
hafwer icke allenast hwat och een i sonnerbete / sin pro-
fit och förtrienst at förwenna: Behan här aff förorsâ-
les och mångahanda andra stora gagn och myctighetter
vhi gemeen / Som är först / at Gud; åhra (then man
förståndligen öfwer alle athen och försträma skal) här
igenom kan moget blifwa befordrat / hans saliggörande
ord och det helige ewangelium ibland allahanda folck
planterat och vhiwidgat / och många tusend Erälsat till
Gud; sanne kunnskap och kenedom bracht warda / som
här til vhi wedherföggelighi nedmiste Affgudern och
all gudhachtighet lefwat hafwe och ännu lefwet. Se
dan sender ad detta wärdt H. K. R. och Cronan til
B
märke

måtteligh tjenst och nytta / i så måtto / at H. Kon. M.
intrader och Mentor / Bndersätternes tunga och besvär
förutthan / måtteligen kunne hwarigenom warda för-
bättradhe och förmeradhe / lista som vihi Spanien och
Nederland hende år.

Til thet Fribie / så lender oss detta det gemeene
wäsen til godhe / i thet / at man härigenom medel be-
komma kan Fienden thes bättre affbräck och moostånd
at göra / honom anningen vnderkufwa / eller til ett bil-
ligt fördragh bringa / sampt Landet för then långwa-
rige stora Krigslast / hwilken thes Inbyggere til sin och
heela Statens defension måste upstå / endeligh frelsa
och befria.

Förutthan thesse och andre gagn vthi gemeen skal
och hwarit Skänd för sig sin serdeles nytta här aff för-
nimmia. The oss Adel kunne genom thes In-
kompt och Renter förbättra / the / Gård förhöjse / och
sälunda både sig sielfwe så väl som thes Barn och
Förwandter til skärligh Tienst och Embeter förfordra.

The samma hafwa Disputer och the andre aff det
Adelighet Skändet at förmedha / I lista måtto kunna
Krieger och Skoler härigenom florerer och hållas
widh mækt / Och sedan / the som studerad hafwe til
dignitet och Embeter promoverade warda. Sam-
malunda kan then handterande Man sin Handel mer
förbättra / igenom the Wahre som in- och vthförer
the / sampt sig sielfwe vthi Compagnied til Dret-
tores / och sine Barn til Curamus och Facitores
hålla.

Wärderna och under oss the gemene Skändet
kunne

kunne hafwa sin store nytta aff Rbpenffapen / så at the
lufswäl then innet behöfwa at lära eller förstå / Och
bredhe widh thet / at the sin Gadh / och hwadh annat
the hafwe til läro / kunne på högt värde bringa / Skole
the och thenna fordeelen förwenta / at H. Kon. M. i
genom Rijkens Rentes förbättring / bekommer me-
dhel / mehr Behändst Krigsfolk at wärfwa och vn-
derhålla / hwar aff Bndersätternes för Behörfnin-
gen anten aldeles frise / eller åtminsten mycket lufsadhe
warder. Ther til medh / när allahanda Handwärd på
gång komma / skal ett Barn om Dera eller Tio år så
mycket kunna förretna / at Fadheren ther aff kan leije
en Soldat / och sine Söner / Drenger och Legghesfolk
sielfwe niura.

These förtalde gagn och fordeeler (förutthan an-
dra flere / hwilka tillräcklig längden om behooff göra / wi-
dare framställa oss skal denna Handel aff sig förbä-
serdeles om han aff ett General Compagnij wäl be-
gynne / vthförd warder. Och på thet the godhe medhel
som Gudh til sine Kampns åbro / sin församlingo
förmebring / H. Kon. M. Tienst / Rijkens sampt ge-
meena wäsendes säkerheet och wälstånd / theolikes
hwar och ens particular gagn och wälfärd / nådighen
förlänt och gifwit hafwer / icke längre må försummas :
Thersfore hafwe wi effierfressne vthi then Helighe
Trefaldighets Kampn / förmedelst thes krafftigha
hielp och bistånd / medh Kon. M. s. wär allernådig-
ste Konung och Herres nådigheste Consens och Til-
stånd oss oppdraghet / thesa wärd at begynna och på
gång bringa / hwar til wi hafwe lofwadt / som wi
och

och ännu får medh löfwe och tillfälle een sådan Summa Penningar / som hwar och een aff oss här under ena hwar / at förkaffa och insätta. Och förmodhet vil wiffertligen effter högsmåls H. R. M. hafwer sigh icke allenast detta wære påbegonne wår nådigest läst bepara / och anjammål oss medh nådige Privilegier och Friheet fördrögt / och tillagdt / at H. R. M. hand här wiffert hälla wil: Ther hwar och een vprichtig och from Man / aff högste eller nidrigare Stånd / som Gud ädra elskar / sin Herre och Konung wäl meener / sampt det gemene bästa så wäl som sitt eget gerna söker och förordret / så wils hans Nådh och Empne tillfåghe / förbielper at detta löfwe wår sin fram- och foregång winna må / effter som oss ingen så arm är / at han sin fattigdom här i sinne til ende Rökkan förbära kan / det han på sinne / Därdh / i deteligen en Daler eller två icke skulle åhr / som bära / påst medhan ingen sina Penningar fördrögt erlågga / och han i sinom irdh / ihem medh sin Rökkan wils / så hafwa igen at förwenna.

Hwarföre wils oss härmedh alla Inlandsta och Fremmande aff hwar nation the wære kunne frist stalt och effterläst hafwe / wils förbenämde Compagnie och Sällskap at participera på effterst effne conditioner och wilsht.

Först at denna Compagnij skal wältra och så wils till näst effterföljande åhr beordnades på then första Maj 1637. in til then första Maj 1637.

II. At the som wils Ewige loo och wilsas / och wils denna Compagnij at participera iust hafwe / som

39
innan den förste Maj, men the Fremmande och Biskändste / innan then förste Julij nästkommande / hoo Ds angifwa / detta skriffelige vprättade contract under teckna / och Compagnied om Penningarne / det wære sigh sedon större eller mindre Summa / förskatta.

III. At the wiffaste Penningar erlågges på fyra åhr / åhrligen en fjerde part.

IV. Och på det at administrationen öfwer een så löflich Handel / må wils skiffeliche och fromme Personers hender förtrödd warda / gemene Participanterne til ändelse: Så skole effter then nästkommande första Maj aff Participanterne och effter theas måste röster så många Directores och wälde warda / som här under / Hundrade gånge Tusend Daler tesnade åto / hwilka Directores skole wils Ser föllande åhr elena / Sedan iskräffras tienst affärics och Participanterne wils nagskne Directores, the wils tridie deeler aff the afftrände Directorer och then referende tridie deel aff the förnämste Participanter / farandes så foore hwaric en åhr / så länge Compagnied wår tar.

V. Ingen må hafwa någhon Röst wils Wahlte / eller öfwer åhrliche Räkningar komma / och the som aff sin eghe Tusend Daler insatt hafwe / ey heller någhon til Director och Hufwudh Participant och wälde warda / som icke Tusend Daler eghe Penningar tesnade hafwer.

VI. Ther någhor Land / Stadh / Compagnij eller particular person een Summa til Hundrade Tusend Daler insatte / så måge the eller then een Director på

B III sine

sinne wägnar ställa / och så många Directores sem the
förstrefne Summa offra gånger telna så wäl Beh-
ländig som Inländske.

VII. Directores Role til Besoldning för theas
tienst hwar och een årligen provisions och Factorij
wijs/ betomma Tusend Daler.

VIII. Alla Directores Role hafwa lista Wälde
och Myndigheet/ vthan anseende til någhor Högheet/
Dignitet och Embete/ som the vthan om Compagnij
hafwe/ eller off hwem the funne tilfalte wata.

IX. Hwar och någhon lust hade öfwer Hundrad
Tusend Daler Twå Directores at ställa / thet stände
honom friset / dogh at the bådhe icke mehr än een röst/
och eens Directoris besoldning betomma Role.

X. När Directores wälde äre/ Role i lita måtte
Huswudh participanter wälles / hwilke hwar Dag
Role öfwersee Nätningerne / exempel medh Di-
rectorerna om alla wiktiga föresatande Årendes
rådhill och sluta när Compagnij skal continuera
eller stillas äth / thestijfste Directorerne afslutera
när Behredningen på the ankommande Waprun stet
skal.

XI. Alle Ser ähe skal adras General Nätenskap
offentligen / thet til alla Participanter igenom an-
tagne Jedles Role kallade warda.

XII. Hwilla Stadher som löggherret hafwa
til Seglation, Behredning och Handel / och vthan
ta Compagnij Tre gånger Hundrade Tusend Daler
inslente wile/ Role off theas indtætte Capital pro ra-
ta 1771

40
ta een Cammar. Directores, Fullmægt och theas
Behredning hafwa.

Til yermehra wissa förwaring / at wijs detta föres
Krefna sålunda besluter / afstaale / bewilliat och beles-
wat hafwe / thestijfste fast och stadige hålla och effter-
komma wile/ hafwe wijs denna Strift medh wåre egne
händer fristwillige och witterligen stadhfäst och beträff-
at.